

संपादकीय

“नवज्योत” या आंतरविद्याशाखीय व बहुभाषिक संशोधन त्रैमासिकाचा प्रस्तुत अंक वाचक, विद्यार्थी, संशोधक आणि अभ्यासक वर्गाकडून उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळवत आहे. समाज, कायदा, तंत्रज्ञान, आपत्ती व्यवस्थापन, सामाजिक समस्या, प्राचीन भारतीय विचार आणि आंतरराष्ट्रीय राजकारण अशा विविध परिमाणाना स्पर्श करणारे संशोधनपर लेख या अंकात समाविष्ट आहेत. समकालीन वास्तवाचे वस्तुनिष्ठ, शास्त्रीय व विवेचनात्मक विश्लेषण करणे ही “नवज्योत”ची परंपरा असून, हा अंक त्या परंपरेला अधिक दृढ करणारा आहे.

प्रा. सौ. अनघा व्ही. सुतार, डॉ. दीपा पी. पाटील आणि डॉ. विनायक बी. सुतार यांनी “*Reforming the Safeguards: Addressing Misuse of Section 85 and PWDVA Through Legal Reforms*” या शोध लेखामध्ये महिलांच्या संरक्षणासाठी असलेल्या कायदेशीर तरतुदींचा गैरवापर, त्यातून निर्माण होणाऱ्या सामाजिक व न्यायालयीन अडचणी आणि संतुलित कायदे सुधारणा यांचा सखोल अभ्यास मांडला आहे. महिला सशक्तीकरण आणि न्यायप्रक्रियेतील पारदर्शकता यांचा समन्वय साधण्याची गरज हा लेख अधोरेखित करतो. डॉ. अॅड. वंदना ए. भोसले आणि डॉ. अॅड. संपदा पिसे यांनी “*Regulating Artificial Intelligence – A Comparative Legal Framework for AI Governance*” या लेखामध्ये कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या वाढत्या प्रभावाच्या पार्श्वभूमीवर विविध देशांतील कायदेशीर चौकटींची तुलना केली आहे. नैतिकता, गोपनीयता, मानवी हक्क आणि नियमन यासंबंधी उद्भवणाऱ्या आव्हानांवर हा लेख प्रकाश टाकतो. सुजीत अर्जुन मुंडे आणि डॉ. राजश्री जगन्नाथ जवळे यांच्या “*Disaster Governance in India: Institutional Mechanisms and Inter-Agency Coordination*” या लेखात भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन प्रणाली, विविध संस्थांमधील समन्वय, धोरणात्मक मर्यादा आणि सुधारण्याच्या शक्यता यांचे सुसंगत विश्लेषण करण्यात आले आहे. आपत्ती व्यवस्थापनात समन्वयाची भूमिका किती निर्णायक आहे हे हा लेख स्पष्ट करतो. विवेक धुपदले यांच्या “*A Study on Smoking in Public: Problems and Solutions with Special Reference to Kolhapur City*” या संशोधन लेखात सार्वजनिक ठिकाणी धूम्रपानामुळे निर्माण होणाऱ्या आरोग्यविषयक व सामाजिक समस्यांचा अभ्यास करण्यात आला आहे. कोल्हापूर शहराच्या संदर्भात कायदे, जनजागृती आणि प्रशासनाच्या भूमिकेचा विचार करून व्यवहार्य उपाय सुचविण्यात आले आहेत. भिमाशंकर बालासाहेब बने यांच्या “*महाराष्ट्रातील ऊस पिकाचे उत्पादन : एक अभ्यासपूर्ण आढावा*” या लेखात महाराष्ट्रातील ऊस उत्पादनाची सद्यस्थिती, शेतकऱ्यांच्या अडचणी, उत्पादन खर्च, पाणी व्यवस्थापन आणि शाश्वत शेतीचे प्रश्न अभ्यासपूर्ण रीतीने मांडले आहेत. हा लेख कृषी धोरणांसाठी उपयुक्त ठरतो. डॉ. सत्यं कुमार यांनी “*Brahmanas and the Crisis of Moral Authority in the Bhūridatta Jātaka*” या लेखात प्राचीन बौद्ध साहित्यातील नैतिक सत्तेचा प्रश्न, ब्राह्मणांची भूमिका आणि सामाजिक मूल्यसंघर्ष यांचे सखोल विश्लेषण केले आहे. प्राचीन ग्रंथांच्या आधारे समकालीन नैतिक प्रश्नांवर विचार करण्याची दिशा हा लेख देतो. डॉ. रोहन अशोक शेडगे यांच्या “*Honour-Based Violence in Man Taluka in Satara District: A Sociological View*” या लेखात मान तालुक्यातील ऑनर-बेस्ड हिंसाचाराची सामाजिक कारणे, जात, प्रतिष्ठा आणि कुटुंबसंस्था यांचे परस्परसंबंध समाजशास्त्रीय दृष्टिकोनातून उलगडले आहेत. डॉ. सुखदेव उंदरे यांच्या “*इराण-इस्त्रायल संघर्षात संयुक्त राष्ट्राची भूमिका: एक आकलन*” या लेखात मध्यपूर्वेतील संघर्ष, आंतरराष्ट्रीय राजकारण आणि संयुक्त राष्ट्रांच्या मर्यादा व शक्यता यांचे विश्लेषण करण्यात आले आहे.

एकूणच, “नवज्योत”चा हा अंक समकालीन प्रश्नांचे चिकित्सक व संशोधनाधारित आकलन घडवून आणतो. विविध विषयांवरील हे लेख वाचकांच्या विचारविश्वाला नवी दिशा देणारे असून, संशोधनपर परंपरेला अधिक बळकटी देणारे आहेत.

आपले मन:पूर्वक धन्यवाद...

डॉ. सुखदेव उंदरे

सहाय्यक प्राध्यापक,

राज्यशास्त्र अधिविभाग

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.